

vergadering **C177 – CUL24**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 22 maart 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Lieven Dehandschutter tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over born-digital erfgoed - 1285 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van de heer Lieven Dehandschutter tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over SABAM en de tarifiering voor voorleessessies - 1433 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over auteursrechten bij voorleesmomenten in de bibliotheek - 1425 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Herman Schueremans tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de inning door SABAM van auteursrechten voor het organiseren van voorleesuurttjes georganiseerd door openbare bibliotheken - 1439 (2011-2012)	5
■	

Voorzitter: de heer Bart Caron, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van de heer Lieven Dehandschutter tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over born-digital erfgoed - 1285 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Born-digital erfgoed is erfgoed dat geen analoge tegenhanger heeft, het is van oorsprong digitaal. Het gaat bijvoorbeeld om digitale archieven, digitale kunst of foto's die met een digitale camera zijn gemaakt.

In juni 2011 verscheen het rapport 'Born-digital, Bijzondere Collecties' van de werkgroep Born-digital van de universiteitsbibliotheek van Leiden. Hoewel het rapport zich toespitst op digitaal geboren academisch erfgoed in universiteitsbibliotheken en -archieven schetst het de problematiek over alle sectoren heen. De aard van born-digital materiaal maakt dat het duurzaam behoud ervan zeer problematisch is. De kans dat het verloren gaat is zeer groot, voornamelijk omdat de hardware en software waarmee het kan worden geraadpleegd, snel verouderen.

Een ander probleem dat in het rapport wordt aangekaart is dat erfgoedinstellingen vaak niet weten hoe ze met digitaal erfgoed moeten omgaan. Technische maar vooral organisatorische zaken leiden ertoe dat weinig instellingen zich wagen aan het duurzaam behouden van born-digital erfgoed.

Minister, hebt u in uw beleid aandacht voor het born-digital erfgoed? Welk beleid voert u ter zake? Hebt u er zicht op hoe de Vlaamse erfgoedinstellingen omgaan met born-digital erfgoed? In zijn advies voor de beleidsbrief Cultuur 2011-2012 wil de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) dat bij de oprichting van het Vlaams Instituut voor de Archivering en ontsluiting van Audiovisueel erfgoed (VIAA) ook aandacht wordt besteed aan het born-digital erfgoed, meer specifiek aan de digitale archieven. Minister, hoe reageert u op deze vraag?

– *De heer Philippe De Coene, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

Voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Dehandschutter, ik vraag me al de hele tijd af wat de correcte Vlaamse naam zou kunnen zijn voor born-digital erfgoed, maar u hebt zelf al een poging gedaan.

Voor mij is dat absoluut een prioriteit en dat blijkt ook uit mijn beleidsnota. In mijn beleidsnota is de bevordering van e-cultuur en digitalisering een strategische doelstelling. Net omwille van het belang van dit thema ondersteun ik sinds 2011 niet alleen het steunpunt FARO (Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed), maar ook het expertisecentrum PACKED vzw. PACKED is een landelijk expertisecentrum cultureel erfgoed voor de aanmaak, ontsluiting, bewaring, deling en uitwisseling van digitaal cultureel erfgoed. Beiden werken nauw samen om het digitaal erfgoed voldoende te bewaren en ontsluiten, want beide zijn belangrijk.

De expertisedeling over digitaal erfgoed staat expliciet als doelstelling in de beheersovereenkomst met PACKED vzw. Er is een passage over opgenomen. Ze moeten daaraan werken volgens de beheersovereenkomst die is afgesloten voor 2012-2017. Die uitdrukkelijke taak wordt dus opgenomen door PACKED vzw en het staat ook in het cursuspakket dat door FARO is uitgewerkt, 'Digitaliseren en digitaal archiveren'. Dat is samen met experts uitgewerkt en het wordt dit jaar georganiseerd voor iedereen die met erfgoed bezig is. Het is goed dat dit ruim wordt opengetrokken zodat iedereen beseft dat we ook zorg moeten dragen voor digitale zaken.

Dat is ook eigen aan digitaal erfgoed, want het is kwetsbaar van bij de geboorte. Waar brieven bijvoorbeeld vaak nog worden bijgehouden, zijn mails veel vluchtiger. Ze worden

vaak gedeletet en niet meer bijgehouden en zijn sneller verloren voor de toekomst. Hetzelfde geldt voor websites. We bewaren heel veel op een website, maar als er iets fout loopt, is er soms geen back-up. Dat is niet alleen zo bij onze professionele erfgoedspelers, maar ook bij tal van andere organisaties, zoals onderwijsinstellingen, verenigingen en bedrijfsarchieven.

We zijn volop bezig met de beleidsprioriteit in het Cultureel-erfgoeddecreet, en we zoeken uit hoe we deze problematiek er expliciet in kunnen opnemen. Dat is belangrijk en zo kan het door alle spelers worden opgenomen.

Op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet moet elke structureel ondersteunde cultureel-erfgoedorganisatie bij digitaliseringinitiatieven de algemeen aanvaarde internationale en eventueel door de Vlaamse Regering opgelegde standaarden toepassen. Dit geldt ook voor born-digital erfgoed. Om te verduidelijken om welke standaarden het gaat en welke er prioritair zijn voor de archivering, de ontsluiting en de uitwisseling van digitale archivalische, documentaire, audiovisuele en museale objecten, heb ik aan PACKED vzw gevraagd om CEST uit te voeren. CEST staat voor Cultureel Erfgoed Standaarden Toolbox. Dat wil zeggen dat er een aantal vastgelegde minimale eisen zijn waaraan digitale erfgoedprojecten moeten beantwoorden. CEST is in de structurele werking van PACKED opgenomen en biedt een normatief kader. In principe maken de erkende organisaties daar ook allemaal gebruik van.

Een echt onderzoek naar hoe dat in de praktijk gebeurt, bestaat niet echt, maar het feit dat het is ingeschreven in het decreet, is een belangrijke garantie dat het op die manier wordt gehanteerd.

In juni 2011 legde het VIAA een strategisch en operationeel plan voor aan de Vlaamse Regering. Bij het tot stand komen van deze documenten werden experts uit de verschillende betrokken sectoren en disciplines betrokken. Ook de noodzaak om binnen het VIAA rekening te houden met born-digital erfgoed is expliciet in die plannen opgenomen. Die garantie zit daar dus ook in verankerd.

Ik sluit mij dus aan bij die vraag. Dat zal uiteraard mee worden opgenomen. VIAA is een ruimer initiatief. Het gaat niet alleen om Cultuur, maar bijvoorbeeld ook om Media en andere beleidsdomeinen. Het is goed dat het vanuit die verschillende domeinen wordt bewaakt.

Er zijn dus al heel wat belangrijke stappen gezet, mijnheer Dehandschutter. Het heeft ook veel te maken met sensibilisering en aandacht. Daarom hecht ik ook heel veel waarde aan de opleiding die dit jaar plaatsvindt. Men beseft immers niet altijd dat het digitale erfgoed zo kwetsbaar is.

De voorzitter: De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Minister, bedankt voor uw zeer interessante en uitgebreide antwoord. Ik ben blij dat u een overzicht hebt kunnen geven van alle inspanningen die u hebt geleverd en de inspanningen die er nog aan komen.

Ik merk ook op het terrein dat er heel wat inspanningen worden geleverd op het vlak van digitalisering van zaken die op papier, foto en dergelijke bestaan. Dat dringt duidelijk door. Er worden heel veel inspanningen rond geleverd, om op die manier het bestaande materiële erfgoed te digitaliseren. Maar er zullen nog heel veel inspanningen moeten gebeuren. U hebt in uw antwoord zelf aangegeven dat het vooral een kwestie is van sensibilisering en het vinden van de juiste methodes en aanpak, om het born-digital erfgoed te bewaren.

Als we zien hoe verenigingen en organisaties hun webstek om de zoveel tijd veranderen en vernieuwen, zou het goed zijn dat dat op een duurzame wijze zou kunnen worden opgeslagen. Over mailverkeer en andere digitale zaken kunnen we nog verder uitweiden, maar dat zou ons te ver leiden.

Ik hoop dat de sensibilisering verder kan worden verfijnd en op een praktische manier kan worden aangepakt, zodat alle participanten daarbij betrokken worden en bereikt worden. Het is inderdaad niet alleen een kwestie van erfgoed of de culturele sector. Alle mogelijke

sectoren van de samenleving, zowel vanuit de overheid als vanuit de particuliere sector, staan voor die uitdaging.

Geschiedschrijvers grijpen vaak terug naar correspondentie om op basis van die authentieke bronnen onderzoek te doen, maar dat wordt nu heel wat moeilijker omdat veel materiaal nooit wordt opgeslagen. Het is begonnen met de telefoon. Maar goed, dat zou ons te ver leiden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Lieven Dehandschutter tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over SABAM en de tarifiering voor voorleessessies

- 1433 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over auteursrechten bij voorleesmomenten in de bibliotheek

- 1425 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Herman Schueremans tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de inning door SABAM van auteursrechten voor het organiseren van voorleesuurtsjes georganiseerd door openbare bibliotheken

- 1439 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Idrissi en de heer Wienen hadden ook een vraag om uitleg ingediend over dit onderwerp, maar zij zijn vandaag verontschuldigd.

Collega's, ik heb al deze vragen geaccepteerd, hoewel ik redenen had om dat niet te doen. Het is zowel een bevoegdheids- als een inhoudelijke kwestie. Het is namelijk niet zeker dat de feiten die in een krant zijn verschenen en die voor zoveel rumoer hebben gezorgd, ook juist zijn. En bovendien heb ik vragen bij de bevoegdheid. Ik vond het onderwerp op zich wel relevant, maar ik kan mij voorstellen dat de minister in haar antwoord zal verwijzen naar andere beleidsniveaus.

De heer Dehandschutter heeft het woord.

De heer Lieven Dehandschutter: Voorzitter, ik dank u omdat u deze vragen toch hebt aanvaard. Minister, mijn vraagstelling blijft dezelfde, maar ik zal mijn inleiding enigszins anders verwoorden dan in de schriftelijke versie, omdat er ondertussen inderdaad wat tijd is verstreken en bepaalde zaken zijn opgehelderd.

De eerste berichten die zijn verschenen in De Morgen waren inderdaad heel spectaculair en grof. Ondertussen is een en ander iets duidelijker geworden. De waarheid blijkt iets genuanceerder te zijn, maar toch is dit nog van dien aard dat we er als leden van de commissie Cultuur vragen over mogen en moeten stellen, en daar van u ook een antwoord op verwachten.

Als we het goed hebben begrepen, mag SABAM voor auteurs die aangesloten zijn, die hun rechten hebben toevertrouwd aan deze organisatie en uiteraard nog geen zeventig jaar overleden zijn, een vergoeding van 15 euro per boek aanrekenen voor voorleessessies in openbare bibliotheken. Dat is dan nog zonder een streepje muziek. Komen er nog wat noten aan te pas, dan komt er voor die muziek nog een aparte post op de rekening, in de veronderstelling dat die muziek ook onderhevig is aan die rechten.

Het is heel positief dat de meeste van onze openbare bibliotheken veel meer doen dan boeken uitlenen. Ze doen ook aan lectuurbegeleiding en -promotie. Die voorleesuurtsjes zijn daar een voorbeeld van. Dat gebeurt in kleiner en in groter verband. Dat gebeurt formeel en informeel.

Minister, u voelt me komen: waar wordt de grens getrokken? Wat is aangifteplichtig en wat is niet aangifteplichtig? Als dit op een informele manier gebeurt, als men ziet dat er veel kinderen in de bibliotheek zijn en het slecht weer is, en men besluit dat het het ogenblik is om iets voor te lezen, dan is dat gemakkelijk georganiseerd. Als het mooi weer is, zijn, denk ik, minder kinderen geneigd om naar een voorleesuur of -kwartiertje te komen. Minister, daarmee wil ik maar aangeven dat het formeel organiseren van deze toch zeer positieve en onschuldige activiteiten geen evidentie is, en dat daarmee op een zeer harde en zakelijke manier omgaan eigenlijk meer kwaad dan goed kan doen. Dat kan een omgekeerd effect hebben. Ik vind 15 euro per voorleessessie eigenlijk vrij veel, als we bedenken dat een kinderboek 20 à 25 euro kost. Eigenlijk wordt al voor de derde keer betaald voor dat boek. De bibliotheek koopt het aan: de kassa rinkelt voor de eerste keer. Er is de jaarlijkse leenvergoeding: de kassa rinkelt nogmaals. Dan is er nog eens de voorleessessie: voor de derde keer kraait de haan.

Minister, daarom wil ik u vragen hoe u aankijkt tegen deze gang van zaken. Welke initiatieven zult u nemen om te vermijden dat de voorleesnamiddagen worden ontmoedigd, en eveneens om te bevorderen dat meer van dergelijke initiatieven, liefst op een zo informeel mogelijke en luchtige manier, voort kunnen worden georganiseerd?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, wat de voorleesmomenten betreft, deel ik de bekommernis van mijn collega. Ik zal de feiten niet herhalen, maar wil nog twee elementen toevoegen. We hebben, denk ik, allemaal e-mails gekregen van de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) en van deAuteurs, de nieuwe beheersvennootschap van de auteurs zelf. Zij distantiëren zich daarin eigenlijk zelf van de praktijken van SABAM, met dien verstande dat wordt gemeld dat SABAM ook int voor niet-aangesloten auteurs. In het geval van deAuteurs gaat het dan dus over auteurs die aangesloten zijn bij die vennootschap. Ook verdedigen ze mee de stelling dat voor voorleesmomenten geen auteursrechtelijke vergoeding hoeft te worden gevraagd, omdat er een nieuwe leenvergoedingsregeling in de maak is, die de bibliotheken – of de gebruiker, zo u wilt – al zwaarder zal ‘belasten’.

Dat zijn toch wel nieuwe elementen. De feiten zelf moeten worden gerelativeerd: dat is duidelijk. SABAM vraagt een vergoeding, maar die is veel bescheidener dan De Morgen berichtte. Ik meen dat we in eerste instantie bekommerd moeten zijn om de laagdrempeligheid van de werking van onze openbare bibliotheken. Dat is de eerste toegangspoort tot cultuurparticipatie, tot lectuur en informatie. Die drempel moet echt laag zijn. Het is niet toevallig dat in de Verenigde Staten de openbare bibliotheken de enige officiële culturele instellingen zijn die overal, in elke stad door de overheid worden betaald, maximaal open zijn en gratis mogen worden gebruikt. Dat is zo in de Verenigde Staten, het meest kapitalistisch denkende land als het gaat over cultuur. De bibliotheek is daar het baken van de toegang. Ik vind dat bemiddeling, onder meer via voorlezen, daar deel van uitmaakt. Dat zijn allemaal hulpmiddelen voor die toegang, ook voor groepen die door hun intellectuele of andere context minder snel deelnemen, minder snel lezen.

Minister, erkent u dat een dergelijke bescherming een rem kan zetten op die drempelverlagende initiatieven van bibliotheken? Zou het niet goed zijn om aan uw federale collega voor te stellen dat niet alleen scholen een vrijstelling zouden krijgen voor dergelijke voorleesmomenten, maar ook de openbare bibliotheken? Het is immers logisch dat die dat in elkaars slipstream kunnen doen.

Ik heb al een bruggetje gemaakt naar de leenvergoeding. Dat is een heel moeilijke kwestie. Ik denk dat velen van ons, mezelf inbegrepen, wel vinden dat auteurs moeten worden vergoed, ook als ze worden gelezen via de openbare bibliotheek. Een vorm van leenvergoeding mag een compensatie zijn voor het feit dat ze die boeken niet verkopen. Ze mogen daar ook een inkomen van hebben. Dat is vandaag ook al zo. Die regeling is heel moeilijk tot stand gekomen. Ze zet overigens de verhouding tussen de bestuursniveaus telkens op scherp. Het

federale niveau beslist, maar de Vlaamse Gemeenschap, de stad of de gemeente betaalt. Dat is telkens een ander bevoegdheidsniveau, en daar krijg je een spanning op.

Enerzijds hebben de auteurs recht op een betere vergoeding dan vandaag. Die vergoeding is vandaag zeer klein. Anderzijds pleiten we er niet voor dat plotseling de bijdrage die een particulier persoon moet betalen voor de bibliotheek, zeer erg de hoogte in zou schieten. Ik wil overigens wijzen op een advies van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen (VVBAD) over de lidmaatschapsbijdrage van kinderen in het nieuwe decreet Lokaal Cultuurbeleid, waarin wordt gepleit om gratis toegang voor kinderen decretaal in te schrijven en te garanderen.

Mijn bekommernis is dubbel. Ja, een nieuwe leenvergoeding. Neen, we mogen de drempel niet drastisch verhogen. Wie moet dan de rekening betalen van een hogere leenvergoeding?

Minister, ik wil in eerste instantie informatieve vragen aan u stellen. Bent u op de hoogte van de komst van de nieuwe regeling voor de leenvergoeding? Het is een federale regeling, maar met een grote impact op de bibliotheken. Zo ja, kunt u iets zeggen, over de inhoud van die regelgeving? Ik kan niet anders dan het hier vragen.

Is daarover overleg gepleegd tussen u en uw federale collega? Zijn daar resultaten van? Mogen we die kennen? In dat geval vraag ik me af of er een volgend overleg is geweest met de lokale besturen, de gemeenten die verantwoordelijk zijn voor de bibliotheken en met de VVBAD, de belangenbehartiger?

Kent u de budgettaire gevolgen van de regeling die in voorbereiding is? Wie moet de meerkosten van deze regelgeving volgens u betalen? Is het uw intentie om die meerkosten door te rekenen aan de bibliotheekgebruiker, dus een particuliere bijdrage, of zal die centraal uit het cultuurbudget worden gehaald? Of is een andere oplossing mogelijk, ik denk bijvoorbeeld aan een grotere inbreng van de lokale besturen?

De voorzitter: De heer Schueremans heeft het woord.

De heer Herman Schueremans: We hebben de vorige legislatuur en ook nu, veel gepraat over het Participatiedecreet. Open Vld heeft dat gesteund, ook al hadden we een aantal vragen. Maar als participatie en laagdrempeligheid ergens heel belangrijk is, dan is dat in de vierde wereld. Mensen moeten kansen krijgen om te lezen, eventueel dat men voor hen voorleest, enzovoort, enzovoort. Ik vind het dus echt choquerend wat SABAM, ongelukkig, doet. Het kost verdorie meer aan administratie dan wat het opbrengt. Eigenlijk is SABAM nog straffer dan de meeste overheden, of het nu de federale of de Vlaamse is. Dat vind ik vreselijk.

Ik heb ook heel veel met SABAM te maken in mijn beroepsactiviteit als organisator. Per jaar betalen wij een substantieel bedrag aan SABAM. We doen dat heel consciëntieus. We maken het hen zelfs gemakkelijk. Telkens als we SABAM-bijdragen betalen, communiceren we dat aan het management, aan de boekhouders en aan de auteursrechtenvereniging in het overeenkomstige land, PRS in Engeland of de verschillende organisaties in Amerika, al was het maar om de efficiëntie te bevorderen.

Minister, ik ga u geen vragen stellen, ik ga suggesties doen. Ik denk dat we SABAM eens moeten vertellen dat ze een grote verantwoordelijkheid heeft, ook naar de mensen met minder kansen. We moeten vertellen dat ze dringend efficiënter moet worden, ook in de herverdeling van de gelden voor de auteurs. Er zijn lobbygroepen opgericht in heel Europa, ook in het Europees Parlement, om de auteursrechtentijd te verlengen. Ik denk dat dat een klein beetje relatief is. Als iemand iets creatiefs heeft gemaakt, moet hij daarvoor krijgen wat hem toekomt. Maar als die artiest na een lang en gelukkig leven overlijdt, dan mag het na zestig of zeventig jaar gedaan zijn. Als iets echt zo de moeite is, zo fantastisch is en door iedereen gedragen blijft, laat het dan zijn zoals de zon die vandaag zo mooi schijnt: laat iedereen ervan genieten. Dat wil niet zeggen dat de erfgenamen de inkomsten niet mogen erven, dat is nog

iets anders, je mag die twee dingen niet verwarren. Ik zou het aanmoedigen om die tijd in te korten, al was het maar omdat SABAM stap voor stap haar jongen in haar nest zou vinden. Nu is haar excuus dat het eigenlijk allemaal veel te ingewikkeld is en dat ze niet kan geven wat de keizer toekomt, wat God toekomt en ik weet niet welke auteur toekomt.

Minister, ik wil suggereren om SABAM bewust te maken om wat proactiever op de bal te spelen en aan iedereen te geven wat iedereen toekomt, en zich vooral niet bezig te houden met kleine prullen, wat jammer genoeg in dezen werd aangetoond. Minister, geef er een lap op!

De heer Philippe De Coene: Minister, collega's, ik wil even inpikken op het betoog van de heer Schueremans.

Ik zou in bepaalde onderdelen iets voorzichtiger durven zijn, zoals over de vermeende verfoeide praktijk. In zo'n debat heb je natuurlijk woord en wederwoord en ik besef dat ik met mijn betoog mij niet bij iedereen even sympathiek maak. We hebben heel snel een reactie gekregen van de betrokken auteursvereniging. Ze zei dat het over een misverstand ging en dat ze de verantwoordelijkheid voor het misverstand op zich wou nemen. Het ging niet over een fiks bedrag voor een leenvergoeding, maar een jaarlijkse vergoeding voor muziek die zou worden gespeeld in een publieke ruimte.

Ik heb er een dubbel gevoel bij. Ze zeggen zelf dat het normale tarief 15 euro zou zijn, op twee voorwaarden. Het zou moeten gaan over werken die nog altijd beschermd zijn, minder dan zeventig jaar na het overlijden van de auteur in kwestie. En het gebrachte werk moet beschermd zijn via SABAM. Als zou blijken dat SABAM als het ware de honneurs zou waarnemen waar het niet gemachtigd is, dan is er sprake van een misverstand, zegt SABAM.

We hebben een brief gekregen van de Vlaamse Auteursvereniging. Minister, ik neem aan dat u die ook hebt gekregen. Eergisteren hebben we het in deze commissie nog gehad over evidence based policy. Het zou goed zijn dat de VAV ons eens een lijst bezorgt van auteurs die op onrechtmatige wijze verdedigd worden door SABAM zonder lid te zijn van SABAM. Zeker als je zo'n bericht de wereld instuurt – met alle respect en sympathie voor de VAV –, zou het toch goed zijn een voorbeeld te geven.

Als gelden worden geïnd door SABAM, moet het geld ook terechtkomen bij diegenen voor wie het geïnd wordt. Ik verwijs naar een debat in de commissie Media. Ik houd dit debat, in hoofde van Telenet, en ik vind weinig medestanders in deze commissie. Er zijn organisaties die recurrent 85 miljoen euro innen bij het publiek voor auteursrechten – het staat zo trouwens op de factuur –, maar er is geen mens die weet waar het geld naartoe gaat. Ik hoor daar zeer weinig over. Ik heb soms het gevoel dat mensen nogal selectief zijn in hun verontwaardiging.

Ik ben opgegroeid in angst voor SABAM. Als jonge gast organiseerde ik thé dansants en toen die mannen met lange jassen de zaal binnenkwamen, dacht ik dat ze overblijfselen waren uit het Derde Rijk. Je moet mij niet overtuigen van het stigma dat op SABAM ligt: ik was er echt bang van.

Schieten op SABAM is een gemakkelijk succes. Ook in deze commissie moeten we eens goed nadenken over wat we willen. We schrijven resoluties over letterenbeleid en iedereen is erg geneigd om mee te ondertekenen. Als men niet kan meetekenen, staat men op z'n achterste poten. We schrijven resoluties over muziekbeleid. In al die resoluties zeggen we dat we de grootste zorg moeten hebben voor de inning en voor het respect voor het auteursrecht enzovoort. Ik zou ook graag hebben dat de gemeenschappen bevoegd worden voor een homogeen beleid omdat het een bijzondere impact heeft op de uitbouw van de culturele sector. Het zou beter zijn als het allemaal door ons mocht worden 'bemeesterd', bij wijze van spreken. Ik denk wel niet dat we er vanaf komen met te zeggen: "Moeten ze nu zo'n prul gaan innen?" Mijnheer Schueremans, ik moet u toch niet zeggen dat de wet van de grote getallen is dat vele kleintjes een grote som maken.

Het ging hier over een bibliotheek in Vlaams-Brabant. Ik heb even naar mijn stad gekeken. Mocht mijn stad er een punt van maken dat men 239 euro per jaar zou moeten betalen om muziek te spelen in een bibliotheek – het gaat over minder dan 1 euro per dag – en men vindt het geen probleem om de bibliotheek van de toekomst te bouwen die 30 miljoen euro zal kosten, dan stel ik mij daar vragen bij. Als het over stenen en koperen platen gaat, kan het niet op. Maar als het gaat over het betalen van mensen in het kader van een auteursrechtelijke vergoeding, dan doet men er bijzonder lastig over.

Ik zou vragen om het debat zeer genuanceerd te voeren en met de betrokkenen zelf. In een aantal schimmige situaties moeten we de grootste helderheid proberen te brengen. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Dat is ook de reden voor mijn betoog: een debat krijgen. Als iedereen zegt dat SABAM slecht is, staan we met vier in te hakken op SABAM. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

Ik bedoel in de hele kwestie. Ik heb het niet over uw betoog, maar over de persmededeling van een aantal onder u. Ik weet ook dat de huidige leiding van SABAM een poging doet om een andere bedrijfscultuur te krijgen. Dat is mijn oprechte overtuiging. Ik weet niet of het mogelijk is om een euvel van decennialang zomaar weg te werken. Ik heb wel het gevoel dat ze een poging doen. Ze doen zelfs al een poging om een vriendelijke persmededeling te versturen, vroeger namen ze zelfs de telefoon niet op, bij wijze van spreken.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, de voorzitter gaf al aan dat het auteursrecht op zich de bevoegdheid is van de federale minister bevoegd voor de economie. Maar dat wisten jullie. De auteurs en de bibliotheken vallen wel onder mijn bevoegdheid. Het zit dus verspreid. Vandaar de verwarring die hier en daar is opgetreden en de vragen die hier werden gesteld.

Dit is geen nieuwe inning. Het gaat om forfaits en tarieven die door SABAM zijn vastgesteld. Ze variëren van 12,39 euro per lezing, als het gaat om amateurvoorlezers en gratis toegang, en 70 euro per lezing, bij professionele voorlezers en betalende toegang. De openbare bibliotheek van Dilbeek moet strikt genomen voor haar tweewekelijkse lezing ongeveer 250 euro op jaarbasis betalen. Het gaat om het minimumtarief maal twintig voorleessessies.

Deze discussie laat om de zoveel jaar op in de pers en de media. Niet alle bibliotheken en culturele initiatieven kennen die inning. In 2010 werden in de Vlaamse bibliotheken 2986 auteurslezingen gehouden. Er waren ook 6055 voorleessessies. Ik heb er geen zicht op hoeveel bibliotheken er effectief opvoeringsrechten betalen voor die lezingen. Ik heb die bevoegdheid niet.

Lezingen uit eigen werk door een auteur vallen niet onder het auteursrecht. Dat is ook belangrijk.

De VVBAD heeft naar aanleiding van het persartikel van vorige week bij al haar leden een rondvraag gedaan. Zij heeft daar geen enkele reactie op gekregen. Ook vanuit onze administratie zijn er bevestigingen gebeurd. Ook daar is alleen het geval Dilbeek opgedoken. Ik kan daaruit afleiden – maar het is maar een veronderstelling – dat het hier waarschijnlijk om een individuele actie van een controleur gaat: de man met de zwarte jas naar wie de voorzitter verwijst. Wij kennen die man, want de meesten onder ons hebben een geëngageerd verleden. Het zou kunnen dat er een soort steekproef is geweest. *(Opmerkingen)*

Ik wil een nuance aanbrengen. Het auteursrecht op zich is een heel belangrijk middel om de artistieke creatie en de intellectuele, educatieve en wetenschappelijke ontwikkeling te vrijwaren en te stimuleren. Het is een van de belangrijke componenten van een kenniseconomie. Het komt de individuele kunstenaar ten goede. Een aantal weken geleden hebben we hier gediscussieerd en vragen gesteld om ervoor te zorgen dat de individuele kunstenaar een beter inkomen zou hebben en een beter statuut. Je kunt natuurlijk niet warm

en koud tegelijk blazen. We moeten in de discussie rekening houden met het feit dat ook de individuele kunstenaar recht heeft op een eerlijke en correcte vergoeding. Ook daarom moet het auteursrecht worden beschermd, natuurlijk binnen de grenzen van de wet.

We moeten streven naar goede afspraken en naar een soort consensus. Het voorval van vorige week wijst erop dat er een foutieve communicatie is, dat het overleg niet goed loopt, dat er misschien te weinig openheid is. Verenigingen, vrijwilligers, scholen en bibliotheken hebben vooral nood aan duidelijkheid en transparantie. Zij moeten weten wat er met dat geld gebeurt, naar wie het gaat, hoe het wordt geïnd en aangewend, en wie er al of niet voor in aanmerking komt.

Het is duidelijk dat de beheersvennootschappen er tot nu toe niet echt in slagen om dat alles transparant te communiceren naar de gebruikers en om de inning meer te centraliseren per evenement. Het blijft een labyrint van forfaits en tarieven, van gegevens voor de berekening van de inning. Daarvoor bestaat er dikwijls veel onbegrip. De voorzitter heeft gelijk: het ligt vooral daaraan dat er inspanningen moeten gebeuren om dat beter te doen.

Forfaits komen voor vrijwilligersinitiatieven met lage toegangsprijzen bijna altijd duurder uit dan een werkelijke berekening. Daarom zet dit wellicht zoveel kwaad bloed. Gebruikers willen de auteursrechten niet ontlopen. Dat is alleszins niet mijn aanvoelen. Ik denk dat iedereen beseft dat er een vergoeding moet zijn. Maar de gebruikers kunnen zich niet altijd vinden in de manier waarop het wordt aangerekend en verdeeld. We leven nu in een digitale en geïnformatiseerde maatschappij. Het moet mogelijk zijn om een aantal zaken te herbekijken binnen SABAM. Vroeger gebeurde het vaker met forfaits omdat men niet de middelen had om dat na te gaan. Nu moet dat wel mogelijk zijn. SABAM kan in geen enkel geval innen voor auteurs die niet zijn aangesloten bij SABAM. Het is belangrijk dat daarop wordt toegezien.

De VAV heeft naar aanleiding van het persartikel haar standpunt meegedeeld. Zij betwist de interpretatie van SABAM dat aangesloten auteurs via hun aansluitingscontract het mandaat kunnen geven aan SABAM om deze inning voor hen uit te voeren. Zij raden auteurs die lid zijn van SABAM aan hun aansluitingsakte grondig na te kijken. Indien zij niet wensen dat er geïnd wordt, kunnen zij dit expliciet vermelden en laten aanpassen. Het is goed dat dit op die manier wordt meegedeeld.

Mijnheer Caron, u hebt een vraag over overleden auteurs. Ook dat is een puur federale materie. De auteursrechtelijke bescherming is een integraal onderdeel van de auteursrechten. Ook daar moet worden gezocht naar een evenwicht tussen de belangen van de auteurs, de nabestaanden en de gebruikers. Ik weet dat daarover een tijd geleden op Europees niveau werd gediscussieerd. Dat ligt nu weer een beetje stil. Dat is niet mijn bevoegdheid.

Zowel de belangenbehartiger van de bibliotheken – de VVBAD – als de VAV hebben met SABAM afgesproken het probleem te zullen bespreken. De bal ligt nu ook hun kamp, en in het kamp van de bevoegde federale minister van Economie Vande Lanotte. Er zijn trouwens al gesprekken gevoerd met zijn diensten, en wij hebben de indruk dat ook zij van oordeel zijn dat alles correct en transparant moet worden aangepakt, en dat er dus effectief werk van zal worden gemaakt.

Er is ook nood aan meer concurrentie onder de beheersvennootschappen. Dat behoort natuurlijk niet tot mijn bevoegdheden, maar dat moet verder worden bekeken. De FOD Economie wil met de gemeenschappen overleggen, en dat is ook een van onze vragen. Er zijn vrijstellingen, bijvoorbeeld voor het onderwijs. Maar ik denk dat wij dat moeten verbreden naar alles met een educatief karakter. Lezingen in bibliotheken zouden daaronder kunnen vallen. Maar het kan nog ruimer, en in dat verband verwijs ik naar de nota over cultuureducatie waarin ik samen met de minister van Onderwijs mijn visie uiteenzet. Wij moeten inzetten op auteursvoordrachten en voorleessessies, en kinderen van jongs af daarbij betrekken.

Mijnheer Caron, het leenrecht maakt deel uit van het auteursrecht, maar is van een andere orde dan de rechten op uitvoeringen. Het is erg complex. Het federale niveau is daarmee bezig. Wij overleggen daarover informeel met het federale niveau, dat bevoegd is. Er worden een aantal pistes onderzocht en afgetoetst. Ter voorbereiding van die gesprekken heb ik zelf overlegd met de VVDAB, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG), de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en Lokaal, Cultuur en Steunpunt (LOCUS). De bibliotheken worden niet afzonderlijk bij de zaak betrokken, maar wel via hun vertegenwoordiger.

Ik kan vandaag geen uitspraken doen over de betaling van de leenvergoeding. Er is enkel gesproken over het systeem van het tarifieren. Concrete bedragen zijn nog niet aan bod gekomen. Vandaag betaalt de Vlaamse Gemeenschap de leenvergoeding voor de openbare bibliotheken. De bibliotheken van de Franse Gemeenschap betalen die zelf. Vandaag kan ik daar niet meer over zeggen.

Een laatste punt is door mevrouw Idrissi en de heer Dehandschutter verwoord. Stichting Lezen werkt aan leesbevorderende initiatieven, projecten, methodieken en campagnes voor kinderen en volwassenen: van Boekbaby's over de Voorleesweek, Jeugdboekenweek, Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen, Boekenzoekers, De Weddenschap, Gedichtendag, Wereldboekendag en auteurslezingen tot Iedereen Leest. Omdat verschillende onderzoeken – zoals het laatste onderzoek over lees-, leen- en koopgedrag – uitwijzen dat vroeg investeren in leesplezier loont, wordt de laatste jaren veel geïnvesteerd in de voorschoolse leeftijd.

Het project Boekbaby's geeft boekengeschenken aan gezinnen, ook aan de meest kwetsbare. Dankzij een intense samenwerking tussen Stichting Lezen, de consultatiebureaus van Kind en Gezin en de bibliotheken bereikt het project nu al elk jaar 12.000 kinderen in 49 gemeenten. Dat zijn indrukwekkende cijfers, en wij willen daar blijven op inzetten. Ik heb niet het gevoel dat dit nu naar aanleiding van de affaire-Dilbeek onder druk komt te staan. Wij blijven dat bewaken. Op deze manier heb ik geprobeerd om een complexe materie vanuit een zijdelingse bevoegdheid te behandelen.

De heer Lieven Dehandschutter: Ik dank u voor het interessante en verhelderende antwoord, al is nu ook duidelijk geworden dat er toch nog heel wat mist blijft hangen. Zeker voor organisatoren, bibliotheken en vrijwilligersinitiatieven zorgt dat voor onzekerheid. U gaf aan wat de knelpunten zijn. En u pleitte er terecht voor dat de vrijstelling voor onderwijs wordt opengetrokken naar alle educatieve initiatieven.

Dat laatste is een zeer goed criterium. Op die manier zouden alle problemen uit de wereld worden geholpen. De werking van SABAM, de prijszetting en de snelheid, en het aandeel van wat wordt geïnd dat naar de betrokkenen gaat, zijn discussiestof voor een ander debat. Ik hoop alleszins dat wij met vereende krachten de vrijstelling voor alle educatieve initiatieven kunnen realiseren. Het verwondert mij en stelt me enigszins gerust dat uit die navraag bij de bibliotheken gebleken is dat buiten Dilbeek niemand daar ervaring mee heeft. Ik verwijs naar de cijfers van de auteurslezingen en de voorleessessies van 2010. Ik heb begrepen dat die enkel betrekking hebben op activiteiten in en door de bibliotheken zelf. Die cijfers zijn heel indrukwekkend.

De heer Bart Caron: Minister, ik ben heel blij dat u wilt ijveren voor een vrijstelling voor alles met een educatief karakter. Dat sluit aan bij mijn bekommernis. Ik ga ervan uit dat u dat in een latere fase overmaakt aan de bevoegde federale minister, zodat die uitzondering in een KB of wat dan ook wordt ingeschreven.

Ik begrijp dat de zaak van het leenrecht nog niet is afgerond. Ik ga ervan uit dat het een kostenverhoging zal betekenen voor de consument, dus voor de individuele burger. Zo ver zijn we nog niet, zegt u. Ik wil voorstellen om in het kader van uw experiment met de vrijetijdspas te zoeken naar een oplossing om dat voor kansengroepen op een of andere manier te compenseren. Ik zie het volgende opdoemen: we hebben als Vlaamse overheid

vandaag niet de middelen om dat integraal zelf te betalen, dus wordt een deel van die factuur allicht doorgeschoven. Ik neem aan dat u nog geen bedrag kunt noemen als het gaat over de factuur voor de consument. Ik pleit ervoor dat er een regeling wordt getroffen voor de sociale kansengroepen. Een nieuw instrumentarium kan daartoe bijdragen.

De heer Herman Schueremans: Bedankt voor het antwoord, minister, en bedankt voor de collectieve bezorgdheid hier, vooral in het kader van participatie. We willen zo veel mogelijk jonge mensen laten meedoen.

Ik had nog een ideetje voor SABAM. In de geneesmiddelenindustrie worden geneesmiddelen steeds sneller generisch gemaakt, na vier of vijf jaar. Ik denk dat we voor auteursrechten ook eens zo ver moeten durven te denken, en niet wachten tot de baard van de artiest tot op de grond reikt. De artiest moet auteursrechten ontvangen op het moment dat het goed gaat en hij heel veel genereert. Maar we moeten allemaal mee met onze tijd. Iedereen moet krijgen wat hem toekomt, maar het is hoog tijd om het auteursrecht actueel te maken, anno 2012, al was het maar om competitief te zijn met de rest van de wereld. De SABAM-rechten in België zijn relatief hoog. Zij zeggen dat ze in de Romaanse landen nog hoger zijn. Daarop zeggen wij: opgelet, daar doen ze de helft in het zwart. In de Angelsaksische landen is men daar heel accuraat in.

Goed, minister, ik wens u veel succes met uw betoog naar de federale minister. Alstublieft, ga ook eens praten met SABAM.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Caron, in verband met het leenrecht, weet u dat er een onderzoek is gedaan door professor Colpaert naar de betaalbereidheid van bezoekers van culturele evenementen. Dat hebben we hier ook voorgesteld. Opvallend daarin was dat de consument zeker voor bibliotheken eigenlijk bereid is om iets meer te betalen. Ik moet daarbij de kanttekening maken dat dat uiteraard niet voor iedereen geldt. Je zou naar een prijsdifferentiatie kunnen gaan, afhankelijk van je mogelijkheden om iets meer te betalen.

Het klopt dat het juist de bedoeling is van de UiTPAS, die nu volop zal worden uitgetest in de praktijk in Aalst en omgeving, om de tarieven aan te passen aan de mogelijkheden die mensen hebben, zonder stigmatiserend te zijn. Iedereen zal dezelfde UiTPAS hebben voor alle vrijetijdsactiviteiten, van het zwembad en de sporthal tot de bibliotheek. Als je aan de bibliotheek komt, zal de een dan misschien iets meer moeten betalen en de andere wat minder, afhankelijk van de mogelijkheden die mensen hebben. Dat systeem zit vervat in die UiTPAS.

Ik wil niet vooruitlopen op het leenrecht. Mocht dat als effect hebben dat het voor de gebruiker van de bibliotheek duurder wordt, moeten we dat zeker implementeren en kijken hoe we ermee omgaan, zonder de drempel te verhogen voor de bibliotheek. We hebben in Vlaanderen een heel dicht bibliotheeknetwerk. Dat is heel goed. Het is voor veel mensen het enige directe contact dat ze hebben met cultuur in de buurt. We moeten dat echt gebruiken en er volop op inzetten.

Ik wil absoluut geen bijkomende drempels voor bibliotheken. Ik vind zelfs dat we de bibliotheek meer als een portaal moeten gebruiken voor andere culturele activiteiten. Wij zullen bijkomende drempels zeker niet aanvaarden en daarvoor een oplossing zoeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■